

СТРАТЕГІЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Полятикіна Л.І. к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

Самошкіна І.Д. к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

Полятикін С. О., аспірант, Сумський національний аграрний університет

Доведено, що необхідними умовами для активізації банківського кредитування агропідприємств є підготовка фахівців банківської справи та методичного забезпечення, для більш точного та ефективного оцінювання інвестиційних проектів і потенційних позичальників. Досліджено проблеми розвитку банківського кредитування агропромислових підприємств. З'ясовано, що для покращення процесу інвестиційного кредитування аграрної галузі важливим є участь у цьому процесі самих виробників агропромислового комплексу, банків та держави.

На даному етапі розвитку агропідприємства потребують збільшення вкладень фінансових ресурсів, що сприятиме формуванню конкурентоспроможного агропромислового виробництва та розвитку економіки. Нажаль кредитування агропромислових підприємств комерційними банками на даний момент досить складне, а часто зовсім неможливе. Причини в невеликій дохідності, невисокій віддачі на вкладений капітал і низької ліквідності майна.

Ученими-економістами досліджено основну частину теоретичних, методологічних та прикладних аспектів проблеми забезпечення агропромислових товаровиробників банківськими фінансовими ресурсами, проте проблема розвитку банківського кредитування агропромислових

підприємств досі залишається невирішеною та продовжує загострюватися. Саме тому ці питання потребують подальшого всебічного дослідження з метою виявлення дієвих шляхів в вирішенні існуючих проблем. Аграрний сектор є однією з головних складових частин економіки України. Стан галузі сільського господарства передусім залежить від обсягів коштів, вкладених в його розвиток.

Нині банки, намагаючись максимізувати прибутковість діяльності, зосереджують свою увагу на високодохідному роздрібному кредитуванні, залишаються осторонь від процесів розв'язання пріоритетних проблем в економіці та, зокрема, в її реальному секторі. Ситуація ускладнюється тим, що за останні роки відбулася низка банкрутств фінансових установ, що в свою чергу підірвало довіру до банків від потенційних вкладників, а це в свою чергу зменшило ліквідність фінансових установ та їх можливість в кредитуванні економіки.

В умовах, коли головну частку активів банку становлять кредитні операції, ефективність банківської справи, її прибутковість безпосередньо пов'язана з результативністю функціонування позичальників на ринку товарів та послуг.

У цьому зв'язку особливої актуальності набуває подальше удосконалення функціонування банківської системи, підвищення ролі та значення банківського кредиту у процесах формування фінансових ресурсів підприємств реального сектора економіки, запровадження прогресивних методів кредитування, дослідження впливу кредитних продуктів та важелів на стан вітчизняного виробництва.

Кредит для агропідприємства є одним із найважливіших зовнішніх джерел інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств поряд із бюджетним фінансуванням. У сфері агрокомплексу кредитні ресурси відіграють вирішальну роль: сезонний розрив між вкладенням і надходженням коштів, безперервність процесів відтворення, значна потреба

в обігових засобах перетворюють кредит в основне джерело поповнення фінансових ресурсів [1].

В наукових працях взаємодія агропідприємств і фінансових установ зображується як взаємовигідна: зростання обсягів кредитних вкладень для комерційних банків збільшує дохідність активних операцій у вигляді відсотків за користування кредитами, а для суб'єктів господарювання – дає змогу фінансувати виробничі витрати з метою безперервності відтворювального процесу, будучи стимулом ефективного використання банківських позик як джерела інвестиційних ресурсів [2, с. 94].

В умовах ринкових перетворень в Україні необхідно, щоб між фінансовим і реальним секторами економіки утримувалась раціональна пропорція: розвиток фінансового сектора повинен відповідати і підкріплюватись розвитком реального сектора економіки. Пропорційний розвиток всіх економічних підсистем забезпечить найкращі можливості для структурної перебудови економіки, активного розвитку інституту підприємництва та удосконалення банківської діяльності, яка власне і має сприяти нормальному функціонуванню даного інституту.

Банки досить глибоко оцінюють кредитоспроможності позичальників. Тож взагалі відсутнє кредитування агропідприємств без застави. Найкращою заставою для більшості банків є ліквідне майно. Проте в якості кредитної застави можуть використовуватися складські свідоцтва та інші товаророзпорядчі документи на сільськогосподарську продукцію.

Банківське ж кредитування в агропромисловому комплексі України здійснюється переважно за кількома ключовими напрямками і вкрай невикідно вітчизняним аграріям.

Існує кілька основних кредитних програм: кредитування для поповнення обігових коштів, спрямоване на фінансування оборотного капіталу, а саме придбання добрив і худоби, ремонт техніки та виплату заробітної плати; кредитування на впровадження інвестиційних проектів спрямоване на фінансування інвестиційних проектів із будівництва основних

фондів, таких як елеватори, склади та ін., а також закупівлю обладнання для облаштування даної нерухомості; лізингові кредити, або кредити на покупку сільськогосподарської техніки. При цьому всі ці кредитні програми видаються переважно під 25-30% річних, якщо взагалі видаються.

Аналіз ресурсної бази багатьох підприємств показує, що без капіталовкладень, без допомоги фінансових установ, без притоку коштів в економіку не можливо досягнути економічного зростання. Дослідивши структуру джерел фінансування капітальних інвестицій, можна відмітити, що підприємства фінансують свій розвиток переважно за рахунок власних коштів, частка яких за період 2010–2017 років складала 56-60%. На другому місці – банківські кредити із часткою 14-18% [3].

Таким чином, має місце деяке протиріччя: з одного боку, спостерігається позитивна динаміка щодо нарощування загальних об'ємів кредитування, а з іншого – більшість підприємств і надалі потребує залучення фінансових ресурсів.

Розглянувши більш детально процес надання кредитів суб'єктам господарювання стає зрозумілим, що кількість виданих банками кредитів збільшується тільки в абсолютному значенні. В основному кредитуються підприємства лише певних галузей, інші підприємства як і раніше продовжують потребувати кредитних ресурсів [4].

Інвестиційне кредитування агропідприємств стає більш популярним та значно поширюється, але механізм надання кредитів таким підприємствам ще потребує досить значного доопрацювання. Тому важливим є розробити відповідні механізми кредитування даної галузі із врахуванням галузевої специфіки. Це дасть можливість ефективно вкласти сформовані ресурси як на макрорівні, так і на рівні банку.

Для розвитку та забезпечення кредитування з боку комерційних банків агропідприємств важливе місце має як фінансова, так і не фінансова підтримка держави. Для покращення процесу інвестиційного кредитування аграрної галузі важливим є участь у цьому процесі самих виробників

агропромислового комплексу, банків та держави. Банки, в свою чергу, повинні враховуючи всі аспекти процесу інвестиційного кредитування намагатися розширити співпрацю з сільськогосподарськими виробниками та всіляко їх підтримувати.

Необхідними умовами для активізації банківського кредитування агропідприємств є підготовка фахівців банківської справи та методичного забезпечення, для більш точного та ефективного оцінювання інвестиційних проектів і потенційних позичальників.

Проведений аналіз показує, що інвестиційний клімат для агропромислового комплексу є сприятливим, але ризики для інвесторів залишаються високими.

Поліпшити ситуацію може лише вдосконалення законодавства з питань аграрної політики, регулювання кредитних операцій, раціонального розподілу коштів, їх ефективного використання і вчасного повернення боргу та відповідна політика держави.

Література:

1. Руда О. Облік банківського кредитування сільськогосподарських підприємств. - Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2013_04_18_19_kampodilsk/sekcija_5_2013_04_18_19/.
2. Вдовенко Л. О. Необхідність аграрних підприємств у кредитному забезпеченні / Л. О. Вдовенко // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2011. – Вип. 2. – Ч. 1. – С. 94–98.
3. Рудь Л. П. Особливості банківського кредитування інвестиційної діяльності в Україні/ Л. П. Рудь // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6 (44). – С. 261–264.
4. Полятикiна Л.І. Методологічне та обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку підприємств малого бізнесу: монографія / Л.І. Полятикiна. Суми: Видавництво: Вінниченко М.Д., ФОП Литовченко Є.Б., 2016. – 360 с.

Доказано, что необходимыми условиями для активизации банковского кредитования агропредприятий является подготовка специалистов банковского дела и методического обеспечения, для более точного и эффективного оценивания инвестиционных проектов и потенциальных заемщиков. Исследованы проблемы развития банковского кредитования агропромышленных предприятий. Выяснено, что для улучшения процесса инвестиционного кредитования аграрной отрасли важно участие в этом процессе самих производителей агропромышленного комплекса, банков и государства.

It has been proven that the necessary conditions for the revitalization of bank lending to agribusinesses is the training of banking specialists and methodological support for more accurate and efficient evaluation of investment projects and potential borrowers. The problems of development of bank crediting of agro-industrial enterprises are investigated. It was found that to improve the process of investment lending to the agricultural sector, it is important that the producers of the agro-industrial complex, banks and the state themselves participate in this process.

Відомості про автора

а) прізвище, ім'я, по - батькові: Полятикіна Лариса Іванівна

б) вчене звання: доцент

в) науковий ступінь: кандидат економічних наук

г) місце роботи: СНАУ, кафедра бухгалтерського обліку

д) адреса для листування: 40020, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160, кафедра бухгалтерського обліку

а) прізвище, ім'я, по - батькові: Самошкіна Ірина Дмитрівна

б) вчене звання: доцент

в) науковий ступінь: кандидат економічних наук

г) місце роботи: СНАУ, кафедра фінансів

д) адреса для листування: 40020, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160, кафедра фінансів

а) прізвище, ім'я, по - батькові: Полятикін Сергій Олександрович

б) вчене звання: -

в) науковий ступінь: -

г) місце роботи: СНАУ, аспірант кафедри бухгалтерського обліку

д) адреса для листування: 40020, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160, кафедра кафедра бухгалтерського обліку